

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Pedagogisch Management Kind en
Educatie
voltijd

Christelijke Hogeschool Windesheim

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Pedagogisch Management Kind en
Educatie
voltijd

Christelijke Hogeschool Windesheim

CROHO nr. 30012

Hobéon Certificering

Datum

10 maart 2021

Auditpanel

Prof. dr. mr. E. van de Luijtgaarden

H.W.M. Verhoeven MA MSc

M. van de Pas

A. van 't Klooster

Secretaris

Drs. GW.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	19
6.	AANBEVELINGEN	21
BIJLAGE I	Scoretabel	23
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	25
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	29
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	31

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Christelijke Hogeschool Windesheim
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, d.d. 28-04 2020
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	B Pedagogisch Management Kind en Educatie
registratienummer croho	30012
domein/sector croho	Gedrag en Maatschappij
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Arts
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	-
locatie	Zwolle
varianten	Voltijd en deeltijd ¹
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	11 februari 2021

---

¹ De opleiding Pedagogisch Management Kind en Educatie vraagt verlenging aan van zowel de voltijd- als de deeltijdvariant. Tijdens deze audit is uitsluitend de voltijdvariant beoordeeld. De deeltijdvariant is in een separate audit gevisiteerd. Op verzoek van de opleiding vermeldt het auditpanel in deze rapportage beide varianten omdat de opleiding accreditatieverlenging van zowel de voltijd- als deeltijdvariant aanvraagt.

2. SAMENVATTING

De opleiding Pedagogisch Management Kind en Educatie (hierna: PMKE) leidt studenten op tot manager, coach of adviseur die beschikt over een omvangrijke pedagogische kennisbasis en die proactief en marktgericht een bijdrage levert aan organisaties binnen een pedagogische context. Daartoe verdiepen studenten zich (1) in de wijze waarop deze organisaties een goed pedagogisch klimaat kunnen inrichten en (2) hoe zij overzicht behouden over bedrijfsprocessen en trends in het werkveld. Ook buigen zij zich over dilemma's, zoals het financieel gezond houden van een educatieve en pedagogische organisatie, in een werkomgeving waarin het kind en jongere van 0 tot 16 jaar centraal staat. Studenten leren verder hoe zij programma's opzetten, plannings en werkroosters maken, personeel of collega's coachen, budgetten beheren en samenwerken met partijen buiten de eigen organisatie.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding baseert de door haar beoogde leerresultaten op het beroeps- en opleidingsprofiel uit 2009 dat landelijk breed is gevalideerd en vastgesteld. Inmiddels is een herzien profiel beschikbaar dat als basis dient voor een herzien en uitgebreid curriculum. De beoogde leerresultaten voldoen dan ook aan de vereisten van oriëntatie en inhoud en sluiten goed aan op de eisen van het werkveld. De onderzoeks- en internationaliseringscomponent kan de opleiding explicieter in de set beoogde leerresultaten opnemen. Een sterk punt van de opleiding is haar relatie met het werkveld.

De oordelen wegend, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 1 voldoet.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het curriculum van PMKE is inhoudelijk een correcte vertaling van de beoogde leerresultaten. Het is in semesters onderverdeeld en is opgebouwd in fasen van competentieontwikkeling. Het bevat een stevige component praktijkleren. De wisselwerking met de praktijk is door de relaties die het docententeam stelselmatig met praktijkinstellingen onderhoudt, substantieel. Studenten zijn daardoor goed in staat om zich PMKE-specifieke vaardigheden eigen te maken. Het curriculum kent drie robuuste leerlijnen: de praktijkleerlijn, de ondersteunende onderwijsleerlijn en de regielijn. Er is sprake van voldoende studentgecentreerdheid, door een brede variëteit in studieopdrachten en leeractiviteiten; activerende werkvormen hebben hierbij een duidelijke plek. De theoretische verdieping is op orde, evenals de substantie en relevantie van de ingezette literatuur. Er is sprake van een zorgvuldige wijze waarop de opleiding de beroepsrollen heeft omgezet in competenties en leerdoelen. PMKE beschikt wat omvang betreft over een klein docententeam. De kwalificaties van de docenten zijn toereikend om het onderwijs te verzorgen. Hun werkdruk vormt een aandachtspunt voor het management.

De oordelen wegend, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 2 voldoet.

Standaard 3. Toetsing

PMKE heeft een systeem van toetsen en beoordelen ingericht dat de validiteit, betrouwbaarheid en, voor studenten, de transparantie goed waarborgt. Het afstudeerprogramma is gedegen van opzet en zorgt ervoor dat de opleiding studenten op alle beoogde leerresultaten toetst. Zowel de examencommissie als de toetscommissie kwijten zich op consciëntieuze wijze van hun taak. De kalibratiesystematiek is op orde: zowel binnen PMKE als tussen de opleiding en andere opleidingen vindt kalibratie plaats.

De oordelen wegend, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 3 voldoet.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

PMKE levert studenten af die beschikken over de beoogde leerresultaten. Dat wordt niet alleen duidelijk uit het optreden van de studenten waarmee het panel sprak tijdens de audit, maar ook het niveau van de veertien afstudeerproducten die het auditpanel beoordeelde. Het werkveld is te spreken over het functioneren van afgestudeerden in de beroepspraktijk.

De oordelen wegend, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 4 voldoet.

Algemene conclusie:

Gelet op de kwaliteit van de hbo-bacheloropleiding Pedagogisch Management Kind en Educatie van Hogeschool Windesheim en het feit dat afgestudeerden van de opleiding over het bachelorniveau beschikken, adviseert het auditpanel de NVAO tot continuering van accreditatie van deze opleiding in de voltijdvariant².

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 10 maart 2021.

---

² De deeltijdvariant van de opleiding PMKE is apart gevisiteerd. Bij een oordeel 'voldoet' op alle standaarden voor de deeltijdvariant, geldt de hier voor de voltijdvariant geformuleerde conclusie tevens voor de deeltijdvariant PMKE.

3. INLEIDING

De opleiding PMKE is in 2010 gestart in nauw overleg met het beroepenveld, in het bijzonder met kinderopvangorganisaties. Rond de startdatum van PMKE was er sprake van een grote behoefte aan professionals die beschikten over kennis van en inzicht in het pedagogisch domein en bekwaam waren in het leidinggeven aan een organisatie. De opleiding leidde dan ook studenten op voor managementfuncties in de kinderopvang. De laatste jaren is het werkterrein waar afgestudeerden terechtkomen verder uitgebreid en beperkt dit zich niet alleen tot de kinderopvang. PMKE leidt ook op voor functies binnen de jeugdzorg, gehandicaptenzorg en het onderwijs. Zoals de opleiding het in haar zelfevaluatie kernachtig beschrijft: 'Voor een goed functionerend jeugdinstelsel is een goede samenwerking tussen gemeenten, jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg, kinderopvang en onderwijs onmisbaar'. Het beroeps- en opleidingsprofiel van de afgestudeerde PMKE'er sluit hier op aan.

Behalve bij Hogeschool Windesheim in Zwolle, kunnen PMKE-studenten ook terecht bij Fontys Hogescholen. Tot 2017 werkte de toenmalige PMK-opleiding (de 'E' is in 2019 aan de opleidingsnaam toegevoegd, zie hieronder) in de propedeuse en het eerste semester van de hoofdfase samen met de opleiding Pedagogiek. Nadat laatstgenoemde opleiding in 2017 opging in de hbo-opleiding Social Work, is deze samenwerking gestopt. PMKE maakt binnen de hogeschool deel uit van de eenheid 'Ondernemend en Innovatief' (hierna: O&I), waartoe ook Toegepaste Gerontologie en Logopedie behoren. PMKE leidt op tot beroepen in de pedagogische sector en speelt daarbij in op deze ontwikkeling door studenten breed op te leiden tot generalisten. Centraal daarbij staan interdisciplinaire samenwerking in een breed opgezet curriculum gericht op het afnemende beroepenveld.

De drie opleidingen werken nauw samen op het terrein van sociaal ondernemerschap en didactiek. Zij delen de examencommissie, de toetscommissie, de opleidingscommissie en de curriculumcommissie. Iedere opleiding heeft een teamvoorzitter die met de manager van O&I onder andere zorgdraagt voor eenduidigheid in de werkprocessen. De samenwerking tussen de drie opleidingen strekt zich uit tot het delen van expertise waarbij docenten van de ene opleiding studieonderdelen verzorgen bij een andere O&I-opleiding.

De opleiding PMKE heeft in 2019 'Educatie' aan haar opleidingsnaam toegevoegd, een naamswijziging die inmiddels is goedgekeurd en in het CROHO is opgenomen. In haar motivatie voor deze naamswijziging geeft de opleiding aan dat kinderopvang, primair onderwijs, jeugdzorg en jeugdgezondheidszorg steeds nauwer samenwerken en toewerken naar een integrale benadering waarbij het kind centraal staat. Zoals de opleiding in haar zelfevaluatie schrijft; 'De traditionele grenzen tussen onderwijs, kinderopvang, welzijn en zorg vervagen'.

Vorige accreditatie

De opleiding PMK is in 2015 als 'positief' beoordeeld door een auditpanel, een oordeel dat de NVAO in haar besluit van 29 februari 2016 overnam. In de rapportage formuleerde het toenmalige auditpanel een aantal aanbevelingen die we hierna verkort weergeven en tevens vermelden welke actie de opleiding sedertdien ondernomen heeft per aanbeveling.

Aanbeveling³	Actie opleiding
Het panel is in de basis positief over de aangereikte vakliteratuur, maar merkt wel op dat de rijkdom én actualiteit aan bronnen verrijkt kan worden.	Studenten bestuderen literatuur die wat actualiteit en informatie(dichtheid) bachelorwaardig is. De opleiding heeft hier de laatste jaren op gestuurd.
Het panel raadt de opleiding aan om het onderwijs op het gebied van onderzoeksvaardigheden uit te breiden.	Onderzoeksvaardigheden komen in ruime mate aan bod in het gehele vierjarige curriculum.
Het recentelijk geformuleerde toetsbeleid van de opleiding is geïmplementeerd binnen de opleiding. Het panel ondersteunt dit en bevestigt dat de huidige toetspraktijk nog niet geheel voldoet aan de nieuwe 'richtlijnen'.	Ten tijde van de audit, februari 2021, was het toetsbeleid volledig geïmplementeerd.
Het panel raadt de opleiding de functionaliteit van toetsen meer centraal te stellen. Het panel heeft de indruk dat het aantal 'beschrijvende' toetsvormen groot is (reflectieverslagen, procesverslagen, portfolio). Dit leidt tot verhoogde werkdruk onder docenten.	De opleiding biedt studenten een verscheidenheid aan toetsvormen aan waarbij zij kennistoetsen met name in de eerste studiefase aanbiedt. Naarmate studenten vorderen in hun studie nemen de 'beschrijvende' toetsvormen toe. De werkdruk onder docenten blijft een punt van aandacht. In de rapportage komt het auditpanel hier op terug.
De afstudeeronderzoeken hebben het panel laten zien dat studenten vraagstukken oppakken en uitwerken op micro- en mesoniveau. Het macroperspectief blijft in vrijwel alle onderzoeken buiten beschouwing.	Indien van belang besteden studenten in hun afstudeerwerken aandacht aan het macroperspectief. Veelal is dit afhankelijk van de onderwerpkeuze en scope van het afstudeeronderwerp.

Covid-19

Tijdens de audit heeft het auditpanel expliciet aandacht besteed aan de maatregelen die PMKE heeft genomen naar aanleiding van de landelijk afgekondigde *Covid-19* maatregelen. De brief van de NVAO, '*Kwaliteit onderwijs in Corona-tijd*' (februari 2021), diende hierbij als leidraad. In deze rapportage besteedt het auditpanel hier aandacht aan.

Voltijd-deeltijd

Het auditpanel heeft uitsluitend de voltijdvariant van PMKE beoordeeld. De deeltijdvariant is in 2017 ondergebracht bij de flexibele deeltijdopleidingen Windesheim Leven Lang Leren. Binnen het Domein Gezondheid en Welzijn, waar PMKE deel van uitmaakt, is er voor gekozen om de deeltijdopleidingen samen te voegen vanwege de deelname aan het Experiment Leeruitkomsten binnen de pilots 'Flexibilisering'. De meeste deeltijdstudenten van PMKE zijn overgestapt naar Leven Lang Leren. Een klein aantal studenten dat op korte termijn zou afstuderen heeft ervoor gekozen om de opleiding bij de voltijdopleiding PMKE af te ronden. Van deze laatste groep heeft het auditpanel ook afstudeerwerken bestudeerd (zie Standaard 4).

³ Tekst overgenomen uit het accreditatierapport (2015).

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Visie

De opleiding beschrijft haar visie als volgt: 'De opleiding PMKE heeft als doel om professionals op te leiden die als manager, leider, coach of adviseur met een stevige pedagogische kennisbasis, proactief en marktgericht, inspirerend en motiverend een waarde(n)volle bijdrage leveren aan organisaties en medewerkers in een pedagogische context'. Zij leidt dus studenten op tot ondernemende beroepsbeoefenaren die betrokken zijn bij de ondersteuning of aansturing van organisaties waarbinnen het pedagogisch klimaat centraal staat en nauw samenwerken met externe partijen belangrijk is. Kenmerkend voor PMKE is dat zij opleidt voor functies waarbij sprake is van een mix van leidinggevende-, ondernemende-, pedagogische- en educatieve bekwaamheden. Dit komt duidelijk terug in het landelijk profiel.

Profiel PMKE

De opleiding baseerde zich ten tijde van de audit nog op het beroepsprofiel uit 2009 dat door de PMKE-opleidingen van Fontys, Inholland en Windesheim is ontwikkeld. Hierin is behalve aandacht voor het beroepsprofiel ook aandacht voor het opleidingsprofiel, de zeven kenmerkende beroepscompetenties en de kennisbasis. Zowel de oriëntatie als de inhoud ervan representeren het bachelorniveau. In dit 'oude' landelijk profiel zijn de beroepsrollen (pedagogisch coördinator, coach, manager, intermediair, ondernemer, adviseur en beroepsinnovator) voor de PMK'er geformuleerd en vervolgens één op één vertaald in zeven competenties:

- Competent in het pedagogisch domein
- Competent in management
- Competent in ondernemerschap
- Competent in het coachen van medewerkers
- Competent in samenwerken
- Competent in communicatie
- Competent in reflectie en ontwikkeling

In het beroepsprofiel uit 2009 is expliciet aangegeven dat PMK zich richt op de sector 'opvang en vrije tijdsbesteding' van 0 – 16 jaar, waartoe behalve de kinderopvang ook buitenschoolse opvang, peuterspeelzaalwerk en tieneropvang behoren. De opleiding onderscheidt zich van andere opleidingen binnen het domein door een integrale benadering waarbij management, pedagogiek en educatie bijeenkomen. Het inhoudelijke fundament van de opleiding wordt enerzijds gevormd door de in het beroepsprofiel beschreven visie op het beroep van de PMK en het daarvan afgeleide competentieprofiel en anderzijds door de niveau-eisen die het hbo stelt aan een afgestudeerde van de bacheloropleiding. Het auditpanel stelt vast dat het beroepsprofiel een inzichtelijk document is waar op een heldere wijze zowel het beroepenveld en de professional beschreven zijn. In het beroepsprofiel is toen expliciet aangegeven dat het

niet een 'statistisch of definitieve versie' betreft, maar veel meer regelmatig herzien zou moeten worden. Een terechte constatering volgens het auditpanel, hetgeen uiteindelijk in 2021 tot een nieuw beroeps- en opleidingsprofiel heeft geleid. Het auditpanel pleit voor meer aandacht voor financieel management en bedrijfseconomie in de beoogde leerresultaten of in het curriculum omdat dit thema's zijn waar een PMKE'er zeker mee te maken krijgt indien deze doorgroeit naar een leidinggevende functie.

De onderzoekscomponent kan de opleiding explicieter in de set beoogde leerresultaten opnemen; zij besteedt wel aandacht aan onderzoek in het curriculum. Zo verwijzen de competenties in het pedagogische- en managementdomein naar de onderzoekscomponent.

De internationale component benoemt de opleiding niet expliciet in de beoogde leerresultaten. Wel is internationalisering hierin verweven, met name in de leerresultaten die verwijzen naar ondernemerschap, samenwerken, communicatie en het pedagogisch domein. Ook is internationalisering een expliciet aandachtspunt in het PMKE-curriculum. Zo moeten studenten zich tijdens de opleiding verdiepen in andere culturen, de betekenis kennen van culturele- en sociaaleconomische factoren voor de ontwikkeling van een kind en tijdens stages omgaan met kinderen en hun ouders met een niet-Nederlandse achtergrond. Ook dit aspect kan de opleiding explicieter in de beoogde leerresultaten opnemen.

Ten tijde van de audit, februari 2021, was het herzien landelijk opleidingsprofiel beschikbaar, opgesteld door Fontys en Windesheim. Een goed uitgewerkt, waardevol en leesbaar document, zo stelt het auditpanel vast. Dit bouwt voort op het profiel uit 2009, is verder uitgebreid richting educatieve sector en biedt een helder overzicht van ontwikkelingen in het vakgebied en aanpalende disciplines, zo stelt het auditpanel vast. Ook is hierbij het bachelorniveau (NLQF niveau 6) afgezet tegen de Dublin-descriptoren. Het herzien profiel biedt PMKE voldoende aanknopingspunten om het curriculum ook de komende jaren verder te ontwikkelen en daarbij de educatieve component te versterken.

Relatie werkveld

De opleiding beschikt over goede relaties met het werkveld waar zij voor opleidt. In haar werkveldadviescommissie hebben vertegenwoordigers uit het pedagogisch werkveld zitting. Het nieuwe landelijk beroeps- en opleidingsprofiel is samengesteld in nauw overleg met het landelijk werkveld. PMKE overlegt drie keer per jaar met haar werkveldadviescommissie over ontwikkelingen in het werkveld en de over de gevolgen hiervan voor de opleiding. Daarnaast werkt de opleiding samen met andere opleidingen binnen Windesheim die behoren tot het cluster Kind en Educatie. Bij de uitbreiding van de opleidingsnaam van PMK naar PMKE per 1 september 2019 is de 'E' toegevoegd, mede omdat het PMKE-werkveld in toenemende mate de educatieve sector omvat. Een terechte naamsuitbreiding volgens het auditpanel; het betekent een betere aansluiting bij actuele ontwikkelingen in het werkveld. PMKE wil meer inzetten op interprofessionele samenwerking, een initiatief dat het auditpanel nadrukkelijk ondersteunt gelet op de breedte van het werkveld.

Weging en Oordeel

De opleiding baseert de door haar beoogde leerresultaten op het beroeps- en opleidingsprofiel uit 2009 dat landelijk breed is gevalideerd en is vastgesteld. Inmiddels is een herzien profiel beschikbaar dat een goed beeld geeft van recente ontwikkelingen op vakinhoudelijk en didactische gebied en dat het bachelorniveau representeert. De beoogde leerresultaten voldoen aan de vereisten van oriëntatie en inhoud en sluiten goed aan op de eisen van het werkveld. De onderzoeks- en internationaliseringscomponent kan de opleiding explicieter in de set beoogde leerresultaten opnemen; mede omdat de opleiding er in het curriculum wel aandacht aan besteedt. Een sterk punt van de opleiding is haar relatie met het werkveld. Dit blijkt niet alleen uit de wijze waarop het herzien beroeps- en opleidingsprofiel tot stand is gekomen, maar ook uit de toevoeging van 'educatie' aan de opleidingsnaam die mede is ingegeven door dat werkveld.

De opleiding voldoet op Standaard 1 aan de vereisten van basiskwaliteit, op grond waarvan het auditpanel deze standaard beoordeelt als **'voldoet'**

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

Visie opleiding en beroepsrollen

Het auditpanel beschrijft in deze standaard het curriculum zoals dat geldt in het PMKE studiejaar 2020/21. De opleiding hanteert een visie die volgens het auditpanel helder beschrijft waartoe zij haar studenten opleidt: *'De PMKE'er is een motiverende en inspirerende professional die vanuit een pedagogische, educatieve blik en met kennis van zaken proactief en marktgericht een waarde(n)volle bijdrage levert aan de ontwikkeling van organisaties en medewerkers in de pedagogische-educatieve context'*.

De opleiding onderscheidt zeven beroepsrollen voor een PMKE'er: pedagogisch coördinator, coach, manager, intermediair, ondernemer, adviseur en beroepsinnovator.

Didactiek en samenhang curriculum

De opleiding huldigt als belangrijk principe van haar didactisch concept het *samen* opleiden. Een aanzienlijk deel van het curriculum krijgt dan ook vorm in de praktijk. Zo omvat het curriculum met name in de hoofdfase een aantal weken beroepsoriëntatie/stage. Maar ook in de eerste twee studiejaar maakt de student kennis met het beroepenveld. Zowel aan de omvang als aan de inhoudelijke uitvoering van de beroepsoriëntatie-/ stageopdracht kent de opleiding studiepunten toe. Stage-ervaringen en de gemaakte opdrachten spelen vervolgens in de hoor- en werkcolleges een centrale rol; binnen de werkcolleges staan interactieve werkvormen centraal. Naast de beroepsoriëntatie/stagedagen krijgen studenten dan een of meerdere dagen onderwijs op school. Tijdens de beroepsoriëntatie/stage werken studenten aan opdrachten die PMKE-toetst.

Vanaf de propedeuse werken studenten aan praktijkopdrachten binnen thema's zoals 'Werkveld en organisatie' en 'Pedagogisch beleid'. Zij voeren deze praktijkopdrachten uit in leerteams waardoor studenten leren samen te werken en toe te werken naar een gemeenschappelijk product. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding het concept rondom het werken in leerteams goed heeft uitgewerkt. Ook studenten blijken hierover tevreden te zijn. De opleiding heeft op een inzichtelijke wijze de samenhang per studiejaar uitgewerkt tussen een leerteam, het praktijkleren en de rol van de coachende docent als studentbegeleider, stagebegeleider en beoordelaar van de praktijkopdracht in het portfolio van de student.

Tenslotte merkt het auditpanel op dat het studielandschap deel uitmaakt van het didactisch concept van PMKE. Dit zorgt voor toegankelijkheid en korte lijnen tussen docenten en studenten en maakt begeleiding en (in)formeel overleg mogelijk.

Covid-19

De landelijke maatregelen rondom Covid-19 hebben ertoe geleid dat PMKE het onderwijs anders heeft ingericht, conform deze maatregelen en conform de richtlijnen die Windesheim-breed gelden.

Live contact kan de opleiding niet bieden; het blijkt daarbij een hele uitdaging om studenten te motiveren. Laatstgenoemden geven aan dat de opleiding inzet op *blended learning/online* onderwijs. De elektronische leeromgeving biedt studenten ondersteunende lessen. Binnen de kaders van hetgeen mogelijk is, zijn studenten hierover tevreden. De opleiding zet daarbij versterkt in op kennisoverdracht en 'dicht op de student zitten' en de studentbegeleiding te intensiveren. Acht studenten zijn dan gekoppeld aan één docent die hen begeleidt.

De onderwijsinstelling en daarmee ook PMKE is druk bezig om het online-onderwijs verder te ontwikkelen, dit te evalueren waarbij zij studenten en docenten betreft en hen vervolgens informeert over nieuwe ontwikkelingen en maatregelen. De informatievoorziening naar zowel docenten als studenten is adequaat. Binnen PMKE denken management en docenten na over wat er in de toekomst, na Covid-19, behouden kan blijven rondom online-onderwijs. Het goede wil zij behouden en verder nadenken over de vormgeving van onderwijs.

Een groot deel van de studenten loopt fysiek stage tijdens de *lock down*. Een deel van de studenten loopt (deels) online stage. Een klein deel loopt geen stage en haalt dit later in. Na overleg met de stagegever en de stagebegeleider vanuit de opleiding werken studenten aan stageopdrachten. De tevredenheid van studenten over hun stage wisselt waarbij zij zich er terdege van bewust zijn, dat de kwaliteit van de stage in sterke mate bepaald wordt door hun inzet en hun relatie met de stagegever en stagebegeleider.

Student-gecentreerdheid

Wat betreft de student-gecentreerdheid van het curriculum stelt het auditpanel vast dat studenten eigen keuzes kunnen maken wat betreft de te volgen studieroute. Zo kunnen studenten in de eerste twee studiejaar per thema aan een vrije keuzeopdracht werken. In het derde studiejaar kunnen zij binnen hun profileringsruimte van 30 EC-onderwijseenheden naar keuze volgen uit het Windesheim-aanbod of buiten de hogeschool studeren. Extra curriculair kan een student kiezen om een honourstraject te volgen of een hogeschoolkeuzemodule. In navolging van studenten stelt ook het auditpanel vast dat PMKE haar studenten in voldoende mate in staat stelt een eigen inkleuring aan hun opleiding te geven. Wat betreft de strategische koers rondom student-gecentreerd onderwijs wijst de opleiding erop dat zij toe wil naar een persoonlijke leerroute voor iedere student; meer vrijheid in het door hen te volgen studieprogramma. Dit sluit goed aan bij landelijke ontwikkelingen rondom deeltijd-flexopleidingen, zo stelt het auditpanel vast.

De opleiding kent verder een uitgebreid eerstejaars introductieprogramma dat twee weken duurt en waarbij de student de onderwijsinstelling en de opleiding leert kennen en docenten en begeleider enerzijds en de student anderzijds hun wederzijdse verwachtingen afstemmen. Studenten zijn tevreden over de aansluiting tussen hun vooropleiding en PMKE.

Covid-19 heeft binnen de opleiding geleid tot een versterkte aandacht voor studenten nu zij niet meer op de campus komen. Windesheim heeft onderzoek gedaan naar het welbevinden van studenten en waar nodig direct maatregelen genomen. Essentieel is, zo blijkt, 'dicht op de student' te zitten. Met name eerstejaarsstudenten blijken nauwelijks een idee te hebben wie hun medestudenten zijn. Om toch enigszins contact te houden richten zij *whats-app* groepen in. Studenten zijn tevreden over de maatregelen die de opleiding neemt; zij doet binnen het mogelijke wat kan. Een aandachtspunt vormt de eenduidigheid wat betreft het plaatsen van opleidingsrelevante documenten. Dat kan duidelijker gecommuniceerd worden door de opleiding. Ook inleverdata zijn niet altijd goed terug te vinden.

Leerlijnen

PMKE onderscheidt drie leerlijnen binnen haar curriculum: de praktijkleerlijn, de ondersteunende onderwijsleerlijn en de regieleerlijn. Binnen de ondersteunende onderwijsleerlijn verwerft de student theoretische kennis, werkmodellen, vaardigheden en houdingsaspecten. Deze leerlijn ondersteunt de praktijkleerlijn waarbij de student aantoonbaar in staat te zijn om kennis, houdingsaspecten en vaardigheden te integreren. Binnen de regieleerlijn staan studievaardigheden, studiebegeleiding en professionele ontwikkeling van de student centraal. Iedere student beschikt over een studentbegeleider.

Tijdens hun regelmatig overleg komen niet alleen de bekwaamheden van de student aan bod, maar ook de wijze waarop deze zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid ontwikkelt, mede gelet op de beoogde professionaliteit. Minimaal drie keer per studiejaar hebben begeleider en student overleg. De studentbegeleider begeleidt studenten binnen een leerteam waar de ervaring, toepassing en reflectie op praktijkopdrachten centraal staan. Alle docenten geven studentbegeleidingen en zijn werkzaam als vakdocent.

Vormgeving curriculum

De opleiding is in 2017 gestart met het ontwikkelen van het huidige curriculum. Vanaf 2020-21 is het geheel herzien curriculum operationeel. Goed is te zien dat in het curriculum de complexiteit toeneemt door de wijze waarop de student in de praktijk functioneert (context) en de hoeveelheid supervisie (zelfstandigheid). Concreet betekent dit dat studenten in eerste instantie eenvoudige opdrachten uitvoeren, bijvoorbeeld in simulaties, om vervolgens grotendeels onder supervisie in de praktijk actief zijn. In de afsluitende beroepsbekwame fase voert de student eveneens in de praktijk opdrachten uit, maar dan onder beperkte supervisie of geheel zelfstandig. Dit laatste komt goed terug in de competenties op bachelorniveau. Ter illustratie drie competenties:

- *De student is verantwoordelijk voor een (pedagogisch) aanbod met een veilig, prettig en uitnodigend leef- en werkklimaat dat voldoet aan de wettelijke eisen.*
- *De student kan de mogelijkheden om in de sfeer van de vrije tijd de ontwikkeling van kinderen en jongeren te stimuleren concreet maken in programma's en activiteiten op het gebied van sport en spel, kunst en cultuur.*
- *De student kan operationeel leidinggeven in verschillende soorten pedagogische organisaties en bedrijven voor kinderen en jongeren van 0 tot 16 jaar.*

Het vierjarig curriculum bestuderend stelt het auditpanel vast, dat dit studenten voldoende kennis en inzicht biedt in het vakgebied. De pedagogische- en de managementcomponent van het vakgebied komen hierbij aan bod. Thema's waar de opleiding zich op richt zijn onder andere: Organisatie en (jeugd)beleid (propedeuse), Management en Ondernemen en Pedagogiek (tweede studiejaar), Praktijkleren en Professionalisering (derde studiejaar). De stagecomponent is stevig verankerd in het curriculum. Studenten zijn tevreden over de omvang en inhoud van stage alsmede over de begeleiding op de stageplek.

De opleiding heeft de competenties/beoogde leerresultaten in de domeinen pedagogiek en management op een inzichtelijke en goed toetsbare wijze op drie niveaus uitgewerkt: basisniveau, gevorderd niveau en bachelorniveau. Het auditpanel stelt vast dat het curriculum inhoudelijk een correcte vertaling is van de beoogde leerresultaten. Het curriculum is in semesters onderverdeeld en kent een inzichtelijke opbouw in complexiteit in drie fasen van competentieontwikkeling. De theoretische verdieping is op orde, zowel wat betreft de pedagogische als managementcomponent, evenals de relevantie van de ingezette literatuur. Er is sprake van een zorgvuldige wijze waarop PMKE de beoogde leerresultaten/competenties heeft doorvertaald naar leerdoelen en toetscriteria.

De verbinding tussen beroepsrollen van de afgestudeerde PMKE'er, de daarbij behorende competenties en leerdoelen, alsook de curriculumonderdelen/thema's waarbinnen deze aan de orde komen, en de wijze waarop de toetsing plaatsvindt, heeft de opleiding uitgewerkt in een overzicht. Dit en een aantal concrete voorbeelden waaruit de verbinding blijkt, tonen een voor de beoogde leerresultaten dekkende vertaling naar de inhoud van het vierjarige curriculum.

Onderzoekscomponent

Studenten leren vanaf de propedeuse te werken vanuit een onderzoekende houding. Docenten stimuleren studenten om kritisch naar situaties te kijken en om daarbij vragen te stellen. Tevens reflecteren studenten door hun gehele studie op eigen werk, en ontvangen en geven zij feedback. In de eerste helft van de studie leren studenten hoe zij wetenschappelijke literatuur kunnen zoeken, beoordelen en gebruiken.

Vanaf de tweede helft van de studie toetst de opleiding haar studenten steeds meer op de vraag in welke mate zij hun handelen baseren op de laatste inzichten uit de wetenschap en de beroepspraktijk. Uit het curriculumoverzicht blijkt dat PMKE haar studenten in voldoende mate in de gelegenheid stelt om een onderzoekende attitude te ontwikkelen. Het auditpanel ondersteunt het streven van de opleiding om de onderzoekscomponent in het curriculum voor studenten inzichtelijker maken en om het onderzoekend vermogen sterker te integreren in het onderwijs en dit organisatorisch te faciliteren. Wat dit laatste aspect betreft is het van belang op te merken dat de opleiding nauw samenwerkt met het lectoraat Jeugd. PMKE en het lectoraat werken aan de ontwikkeling van een interdisciplinaire minor 'Nieuwe perspectieven voor de jeugd'. Ook docenten van andere opleidingen waaronder Logopedie en Social Work zijn hierbij betrokken. Vanaf september 2021 kunnen studenten deze interdisciplinaire minor volgen.

Internationalisering

De internationale component in het curriculum komt specifieke aan bod in het thema 'De internationale professional' in jaar 2. Tevens werken zij aan internationale projecten en verwerven zij internationale ervaring tijdens het bezoek aan buitenlandse organisaties. Studenten krijgen verder de gelegenheid om buiten de landsgrenzen stage te lopen, een minor te volgen en/of kennis te maken met organisaties op het terrein van kind en management. Het panel heeft de literatuurlijst van het programma bestudeerd en geconcludeerd dat deze inhoudelijk relevant is, van voldoende substantie getuigt en aansluit op het bachelorniveau. De opleiding verplicht studenten om internationale literatuur te bestuderen.

Docenten

Het docententeam van de opleiding bestaat uit negen docenten die 5,9 fte verdelen. Het auditpanel stelt in dit verband vast dat, gelet op de ambitie van PMKE om verder te groeien, het aantal docenten beperkt is, hoewel er onlangs een senior-docent aan het team is toegevoegd. De opleiding merkt in dit verband op het als een 'uitdaging' te beschouwen om met een klein team de kwaliteit te borgen. Mede gelet op de toenemende instroom van studenten, ontkomt de opleiding er volgens het auditpanel niet aan om nieuwe docenten te werven om zo ook de werkdruk van docenten op een aanvaardbaar niveau te houden. Enig soelaas in dit verband biedt de samenwerking tussen PMKE met de andere opleidingen die tot de eenheid O&I behoren. De opleiding wijst ook op de door docenten ervaren hoge werkdruk die veel vraagt 'van de rekbaarheid en flexibiliteit van het team'. De belastbaarheid is, zoals PMKE het omschrijft, 'een permanent aandachtspunt voor het team en het management'. Verder streeft de opleiding naar breed inzetbare docenten die meer 'integratieve lessen' verzorgen die de pedagogische- en managementcomponent meer verenigen. Docenten zullen zich in de toekomst dan ook meer moeten verdiepen in aanpalende vakgebieden.

Alle docenten hebben een masteropleiding afgerond op een voor PMKE relevant terrein waaronder Pedagogiek, Psychologie en Business Administration en beschikken tevens over een BKE-kwalificatie. Ook heeft een deel van het docententeam nog een baan buiten de opleiding, veelal binnen de sector waarvoor PMKE opleidt. Het docententeam is vrij jong; drie docenten hebben na hun aanstelling hun aantekening didactische bekwaamheid behaald. In het licht van de professionele oriëntatie van het curriculum onderhouden vrijwel alle docenten contacten met de beroepspraktijk. Als belangrijk element van de wisselwerking tussen opleiding en werkveld noemt PMKE de samenwerking tussen studenten, docenten en het werkveld waarbij zij samenwerken aan het oplossen van praktijkvraagstukken. Studenten geven aan tevreden te zijn over de kwaliteit van de docenten, zowel wat vakinhoud als wat didactische vaardigheden betreft.

De maatregelen rondom Covid-19 hebben ertoe geleid dat Windesheim-breed en dus ook binnen PMKE extra personeel, 'Instructional *designers*', is ingezet om het online onderwijs vorm te geven. Zij helpen docenten bij online-onderwijs.

Ook is extra onderwijskundige ondersteuning beschikbaar om de didactische component van online-onderwijs uit te werken per opleiding en dit vorm te geven. Zo zijn geplande ontwikkeltrajecten op een zijspoor beland en staat het primair proces centraal. Het onderwijs moet 'werkbaar' blijven waarbij docenten de regie voeren over hun eigen werkzaamheden. Het management helpt hen met het plannen en structureren van hun werkzaamheden, maakt inzichtelijk wat zij van haar docenten verwacht en biedt docenten ruimte om keuzes te maken. Een belangrijke maatregel volgens het auditpanel.

Weging en Oordeel

Het PMKE-curriculum is inhoudelijk een correcte vertaling van de beoogde leerresultaten, is in semesters onderverdeeld en kent een duidelijk opbouw in fasen van competentieontwikkeling. De theoretische verdieping is op orde, evenals de substantie en relevantie van de ingezette literatuur. De opleiding heeft op een zorgvuldige wijze de beroepsrollen omgezet in competenties en leerdoelen. Het curriculum bevat een stevige component praktijkleren. De wisselwerking met de praktijk is door de relaties die het docententeam stelselmatig met praktijkinstellingen onderhoudt, substantieel. Studenten zijn daardoor goed in staat om zich PMKE-relevante vaardigheden eigen te maken. Het panel stelt verder vast dat het curriculum zodanig is vormgegeven dat de praktijk en de daarin voorkomende beroepssituaties en – handelingen consequent als uitgangspunt voor het onderwijs dienen. PMKE heeft oog voor de variëteit in opdrachten en leeractiviteiten; activerende werkvormen hebben daarbij een duidelijke plek. Er is sprake van een steeds intensievere samenwerking tussen PMKE en het lectoraat Jeugd. Studenten zijn tevreden over de aansluiting tussen hun vooropleiding en PMKE. De opleiding beschikt wat omvang betreft over een klein docententeam. De werkdruk vormt een aandachtspunt voor het management. De kwalificaties van de docenten zijn toereikend om het onderwijs te verzorgen.

De oordelen wegend, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 2 voldoet.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

De opleiding heeft haar visie op toetsing vastgelegd in het toetsbeleid. Het centraal uitgangspunt van PMKE bij toetsing is dat een toets het leerproces van de student zowel ondersteunt als stuurt. Zij zet daarbij de volgende toetsvormen in: portfolio, presentaties, assessments, verslagen en *multiple choice* toetsen. Het auditpanel merkt in dit verband op dat de opleiding kennistoetsen in haar toetsprogramma moet behouden omdat de kenniscomponent zich bij andere toetsvormen lastig laat toetsen.

Bij de beschrijving van de beoordelingscriteria hanteert de opleiding de niveaus van Miller. Toetsen vormen een integraal bestanddeel van het curriculum waardoor PMKE geen afzonderlijke toetsweken kent. Om de leerweg van studenten nauwlettender te volgen, heeft het formatief toetsen een belangrijke rol gekregen in het curriculum waarbij de opleiding bijvoorbeeld assessments als toetsvorm inzet. PMKE heeft de formatieve toetsen zo ingericht, dat studenten weten wat het einddoel is (welke competentie de opleiding toetst), waar zij in hun ontwikkeling staan en wat nodig is om het einddoel, de beheersing van de beoogde leerresultaten, te bereiken.

Om tot valide toetsen te komen, maken toetsontwikkelaars/examinatoren gebruik van een toetsmatrijs. De betrouwbaarheid van de toetsen borgt de opleiding doordat zij, volgens het vier-ogenprincipe, door minimaal twee ontwikkelaars worden gemaakt. De verdeling en zwaarte van de toetsvragen, de toetsopdrachten en de beoordelingssystematiek (rubrics) deelt de opleiding bij de start van ieder studieonderdeel met de studenten. PMKE streeft ernaar om steeds meer holistisch te toetsen; zo is het mogelijk complexere leerdoelen of leeruitkomsten te toetsen waarbij meer dan één oplossing mogelijk is binnen verschillende contexten. De opleiding traint haar docenten om op een meer holistische wijze te toetsen en beoordelen.

Voor de betrouwbaarheid van de beoordeling zijn meerdere toetsontwikkelaars/examinatoren verantwoordelijk voor het beoordelen van toetsen en vinden er tussen de examinatoren kalibreersessies plaats. Voor elke toets plant PMKE bespreek- en inzagemomenten waar studenten feedback krijgen en vragen kunnen stellen.

Het panel vindt dat de opleiding op een zorgvuldige wijze toetsen ontwerpt, afneemt en beoordeelt. Het heeft tijdens de audit kennisgenomen van verschillende toetsen en toetsvormen en beoordeelt deze als toets-technisch adequaat, inhoudelijk relevant en van een passend hbo-bachelorniveau. Ook de variatie in toetsen is op orde. Covid-19 heeft ertoe geleid dat de reguliere wijze van toetsing is stopgezet in de periode maart 2020- augustus 2020 . De opleiding is overgegaan tot meer programmatisch toetsen waarbij zij grotere eenheden toetst.

Kwaliteitsborging

In haar zelfevaluatie geeft de opleiding een beschrijving van de wijze waarop de examencommissie haar wettelijke taken uitvoert. Het panel sprak tijdens de audit met vertegenwoordigers van zowel de examencommissie als de toetscommissie, en vond beide commissies solide en vertrouwenwekkend. Tijdens de audit werd de in de documentatie gewekte indruk dat deze haar taak serieus neemt, bevestigd. De examencommissie vergadert iedere twee weken, de toetscommissie acht keer per jaar. Alle examinatoren beschikken over een BKE-certificaat. Op dit terrein is de eenheid Ondernemen en Innovatief, waartoe PMKE behoort, consciëntieus. Ook docenten dienen over een BKE-kwalificatie te beschikken.

Leden van de examen- en toetscommissie dienen bij voorkeur over een SKE-kwalificatie te beschikken. Het auditpanel is hier tevreden over: het vergroot de kwaliteit van discussies rondom toetsen en beoordelen.

In het kader van de 'onderzoeksagenda' organiseren de toets- en examencommissie zg. 'borgingsdagen' om de kwaliteit van de afstudeerwerken en daarmee het afstudeerniveau te borgen. In maart 2020 zijn in dit verband de PMKE-eindwerken bestudeerd en beoordeeld hetgeen tot een aantal aanbevelingen aan de opleiding leidde.

Afstuderen

Het afstudeerprogramma beslaat het vierde studiejaar en bestaat uit vier onderdelen: Teamcoachen, Veranderen en Innoveren, Loopbaanbegeleiding en Professionalisering en de Afstudeeropdracht. Deze dekken de door de opleiding beoogde leerresultaten. PMKE heeft dit overzichtelijk weergegeven in een schema: per afstudeerproduct is aangegeven welk beoogd leerresultaat/competentie en de hiervan afgeleide leeruitkomsten zij toetst. Tevens is de toetsvorm aangegeven per afstudeerproduct. Voor de Afstudeeropdracht geldt bijvoorbeeld dat de student een verslag van de eindrapportage levert, bestaande uit het eindrapport Afstudeeropdracht, een procesverslag en de terugkoppeling van de presentatie afkomstig van de opdrachtgever. Het werkveld is hierbij veelal betrokken als opdrachtgever. De externe validering van de beoordeling van twee van de vier afstudeerproducten (Veranderen en Innoveren en de Afstudeeropdracht), gebeurt in overleg met respectievelijk HRM en met PMKE Fontys en PMKE Leven Lang Leren. Ook binnen O&I is sprake van uitwisseling van afstudeerwerken en kalibratie. Van belang is wel dat de opleiding de resultaten van kalibreersessies vastlegt zodat er een leereffect ontstaat en het proces van kalibreren transparant blijft.

Het auditpanel stelt vast dat het afstudeertraject van PMKE goed aansluit op de beroepsuitoefening, gericht is op het opleveren van concrete beroepsproducten waarbij vakinhoudelijk kennis, vaardigheden en een onderzoekende houding ten dienste staan van het handelen in de beroepspraktijk.

Het auditpanel merkt nog op dat een aantal deeltijdstudenten er niet voor gekozen heeft om mee te gaan met het experiment Leven lang Leren (hier niet beoordeeld). Deze studenten waren met hun afstuderen al zo ver gevorderd dat de opleiding hen, in overleg met en na goedkeuring door de examencommissie van de individuele leerplannen, een maatwerktraject heeft aangeboden. Het auditpanel is tevreden over de zorgvuldige wijze waarop PMKE dit afstudeertraject voor deeltijders heeft vormgegeven.

Weging en Oordeel

PMKE heeft een systeem van toetsen en beoordelen ingericht dat de validiteit, betrouwbaarheid en, voor studenten, de transparantie waarborgt. Ook de variatie in toetsvormen heeft de opleiding op orde. Het afstudeerprogramma is gedegen van opzet en zorgt ervoor dat de opleiding studenten op alle beoogde leerresultaten toetst. Zowel de examencommissie als de toetscommissie kwijten zich op consciëntieuze wijze van hun taak. De 'onderzoeksagenda' van de examencommissie is relevant en laat zien dat zij proactief is ingesteld. Het kalibreren van het eindniveau binnen de onderwijsinstelling en met de partner-hogeschool is een goed initiatief.

De oordelen wegend, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 3 voldoet.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Voorafgaand aan de audit heeft het auditpanel uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee studiejaar veertien afstudeerproducten bestudeerd en beoordeeld. Meer afstudeerwerken waren ten tijde van de audit niet beschikbaar. Om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van het afstudeerniveau, heeft het auditpanel er voor gekozen om naast elf afstudeerwerken van voltijdstudenten ook nog drie afstudeerwerken van deeltijdstudenten te beoordelen. Op deze wijze was een meer robuuste oordeelsvorming mogelijk over het afstudeerniveau. De veertien afstudeerwerken bestuderend en beoordelend stelt het auditpanel vast dat deze het bachelorniveau representeren. De studenten hebben nog het 'oude' curriculum gevolgd en hun afstudeerniveau werd bepaald door een portfolio Praktijkleren en een portfolio Loopbaanbegeleiding en Professionalisering en de Afstudeeropdracht.

De door het auditpanel bestudeerde portfolio's gaven een goed inzicht in (1) de werkzaamheden van de student en (2) zijn groei als professional die steeds complexere taken uitvoert. Zowel de inhoud van de portfolio's als de praktijkomgeving die zij beschrijven getuigen van bachelorniveau.

De bestudeerde afstudeeropdrachten sluiten aan bij het werkveld waar de opleiding zich op richt. Een deel van de afstudeerwerken richt zich op de kinderopvang. Daarnaast waren er afstudeeropdrachten met een meer ontwikkelingsgerichte scope zoals op het terrein van gezonde voeding bij 0 tot 4-jarigen of 'Interesses en behoeften van het individuele kind' en 'Kindgericht, van kreet naar concreet'. Hoewel zeker bachelorwaardig, wil het auditpanel toch pleiten voor afstudeeropdrachten waarbij de relatie met het vakgebied pedagogiek nadrukkelijker naar voren komt; de 'schoolcomponent' lijkt onderbelicht. Ook kunnen afstudeerwerken innovatiever, het is nu nogal 'braaf' zo stelt het auditpanel vast. Ook mag het aantal bijlagen in de afstudeeronderzoeken minder.

Zowel alumni als werkveld zijn tevreden over afgestudeerde PMKE'ers. Zij beschikken over de kennis, vaardigheden en juiste attitude om in de beroepspraktijk, die overigens niet altijd binnen de kinderopvang ligt, te functioneren. De opleiding biedt afgestudeerden een goede basis om verder te groeien. Zij brengen soms een stuk innovatie mee dat 'verfrissend' kan zijn binnen een team, zo stelt het werkveld tijdens de audit. Het aspect ondernemerschap en wet- en regelgeving verdienen wel meer aandacht, zo geeft het werkveld aan.

Weging en Oordeel

PMKE levert studenten af die beschikken over de beoogde leerresultaten. Dat wordt niet alleen duidelijk uit het optreden van de studenten met wie het panel tijdens de audit sprak, maar ook uit de selectie van veertien afstudeerproducten die het auditpanel beoordeelde en die het bachelorniveau representeren. Het werkveld is te spreken over het functioneren van afgestudeerden in de beroepspraktijk.

De oordelen wegend, stelt het auditpanel vast dat de opleiding aan de eisen van standaard 4 voldoet.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het auditpanel stelt vast dat de hbo-bacheloropleiding Pedagogisch Management Kind en Educatie zeker aan de basiskwaliteit voldoet. Het auditpanel was onder de indruk van het feit dat zowel studenten als docenten trots zijn op hun opleiding en een leergemeenschap vormen. Daarnaast constateert het auditpanel dat de visie en daarmee het DNA van de opleiding er stevig inzit en op alle niveaus is terug te zien.

Gelet op de kwaliteit van de hbo-bacheloropleiding Pedagogisch Management Kind en Educatie van Hogeschool Windesheim en het feit dat afgestudeerden van de opleiding over het bachelor-niveau beschikken, adviseert het auditpanel de NVAO tot continuering van accreditatie van deze opleiding in de voltijdvariant.

6. AANBEVELINGEN

Het plaatsen van opleidingsrelevante documenten verdient aandacht omdat deze niet altijd goed traceerbaar zijn voor studenten.

De werkdruk van docenten blijft een punt van aandacht, zeker indien de opleiding blijvend forse groeicijfers in studentenaantallen laat zien.

De meer 'harde' kant van het vakgebied zoals financiële en bedrijfseconomische kennis en ondernemerschap verdienen meer aandacht. Ook op het terrein van wet- en regelgeving kan de opleiding nog een tandje bijschakelen.

Houd de kenniscomponent in het toetsprogramma, omdat je dit lastiger kunt toetsen in andere toetsvormen.

De pedagogische component mag nadrukkelijker in de afstudeerwerken naar voren komen.

De afstudeerwerken mogen innovatiever, werken aan beroepsproducten die verbeteringen van het veld voorstellen is daarbij een optie.

Leg de resultaten van kalibreersessies vast: je leert ervan en je maakt als opleiding het kalibreren transparanter.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Windesheim hbo-bacheloropleiding Pedagogisch Management Kind en Educatie voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II   Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Pedagogisch Management Kind en Educatie.

Datum audit: 11 februari 2021

Tijdsblok	Gesprek
08:30 – 08:40	Welkom
08.40 - 09.30	Vorbereidingstijd
09.30 - 10:00	Gesprek met MT
10.00 – 10.15	Pauze panel
10.15 – 11.00	Parallelsessie Panel splitst op in 2 groepen
10.15 – 11.00	Parallelsessie Panel splitst op in 2 groepen
11.00 – 11:15	Pauze
11.15 - 12.00	Gesprek docenten
12.00 – 13.00	Materiaalbestudering panel + lunch
13.00– 13.45	Gesprek over toetsing
13:45 – 14:00	Pauze panel
14.00 – 14.45	Studentengesprek
14.45 – 15.00	Pauze panel
15.00 – 15.30	Gesprek werkveld (waarvan 2 tevens alumni)
15.30 – 16.45	Besloten panel overleg
16:45 – 17.00	Terugkoppeling
17.00 – 17.10	Pauze
17.10 – 17.30	Ontwikkelsprek

'NB. In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.'

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

In verband met de corona-crisis waren er ten tijde van de audit van overheidswege restricties voor het mogen reizen en waren er richtlijnen voor het bewaren van afstand tot elkaar. In nauw overleg tussen het auditpanel en de opleiding is besloten om de audit online uit te voeren. Daarvoor is gebruik gemaakt van Microsoft Teams. Het auditpanel heeft daartoe een eigen overleggroep binnen Teams ingericht, waarin het zich voorafgaand aan de audit gezamenlijk kon voorbereiden en waarin het op de auditdag zelf tussentijds kon reflecteren op de gesprekken en aan het einde van de dag de terugkoppeling kon voorbereiden. De opleiding zelf zorgde voor het aanmaken van de groepen van auditees, te weten: het management, de deelnemers, de docenten, de examencommissie, vertegenwoordigers van de werkveldadviesraad. Alle betrokkenen kregen voorafgaand aan de audit via de e-mail een uitnodiging of uitnodigingen om deel te nemen aan de gesprekken. Voorafgaand aan de audit waren er duidelijke afspraken gemaakt over de borging van de kwaliteit van de audit.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en daar waar het de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel. Het auditteam ontving geen reactie.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

Er heeft geen afstemming plaatsgevonden tussen deelpanels binnen de visitatiegroep HBO PMK omdat Fontys Hogescholen heeft laten weten de opleiding niet voor accreditatie te laten opgaan. Daarmee is de opleiding PMKE van Hogeschool Windesheim als enige binnen deze visitatiegroep die gevisiteerd wordt.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en dual), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III   Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatierapport opleiding.
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding.
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
  - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel:
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid.
- Overzichtslijst van *alle* recente eindwerken (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het panel heeft van veertien studenten de eindwerken bestudeerd. Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV   Panelsamenstelling

Op 11 december 2020 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de bacheloropleiding Pedagogisch Management Kind en Educatie van Hogeschool Windesheim, onder het nummer 009959. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	Hbo PMK
----------------------	---------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Prof. dr. mr. E. van de Luijngaarden	Voorzitter	Ervaren voorzitter van auditpanels. Thans werkzaam als bijzonder hoogleraar preventieve law aan de Maastricht University en als lector verbonden aan Zuyd Hogeschool.
Drs. H.W.M. Verhoeven MSc	Lid	Opleidingsmanager bachelor- en masteropleiding Pedagogiek Hogeschool Utrecht.
M. van de Pas	Lid	Senior Kwaliteitsspecialist Kinderopvanggroep Tilburg.
A. van 't Klooster	Studentlid	Student PMKE Fontys Hogeschool.

Drs. G.W.M.C. Broers	Secretaris	Gecertificeerd NVAO secretaris.
----------------------	------------	---------------------------------

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl